

12 вересня 2017 р. Науково-практична конференція «Бібліотека в умовах сучасності і конструювання майбутнього», ВОУНБ ім. К.А. Тімірязєва

*Білоус В. С., директор бібліотеки
Вінницького державного педагогічного університету
у імені Михайла Коцюбинського*

УДК 001.891:303.71

Наукометричні та бібліометричні дослідження – пріоритетний напрям діяльності університетської бібліотеки

У статті відображено інноваційні форми діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Акцентовано увагу на досвіді роботи бібліотеки, як активного партнера на стадіях життєвого циклу наукових досліджень вчених університету. Відмічено новизну та роль бібліотеки у процесах збільшення представництва вчених університету в глобальному просторі наукових комунікацій, впровадженні наукометричних методів. Відзначено доцільність розгортання робіт з наукометрії та бібліометрії на базі бібліотеки ВНЗ.

Ключові слова: інновації у бібліотеці, електронні ресурси, Інституційний репозитарій, інформаційні комунікації, цифровий простір, наукометрія, бібліометрія, бібліометричні профілі, Google Scholar, бібліотека Вінницького педуніверситету.

Актуальність дослідження. Висока якість наукових публікацій, актуальність тематики, ефективність висвітлення результатів наукових пошуків у міжнародних наукометричних БД – вимога сьогодення. Особливої актуальності в академічному середовищі набуває проблема звітності за результатами наукових досліджень, які мають бути публічними і доступними [1, с. 26].

Зріст рівня присутності науки у глобальному інформаційному просторі, підвищення її впливовості у світі зумовлює необхідність зміщення акцентів у функціонуванні університетської книгозбірні, вимагає якісного бібліографічно-інформаційного обслуговування, впровадження інноваційних технологій у бібліотечну діяльність.

В сучасних умовах відбувається істотне переосмислення традиційних уявлень про місце і роль бібліотеки, що є осередком даних, а також характер і функції інформаційно-бібліотечної діяльності в суспільстві і системі наукової інформаційної комунікації. Процеси глобальної інформатизації, розвитку інформаційно-комунікативних технологій, інтеграції національних систем науки і освіти у світовий науково-освітній простір вимагають модернізації інформаційно-бібліотечного забезпечення наукових досліджень, діяльності наукових організацій і вищих навчальних закладів [2, с. 72].

Актуальним є питання впровадження нового спектра послуг, спрямованих на підтримку фахової комунікації, моніторинг, аналіз та інтеграцію результатів досліджень до світового наукового простору, формування позитивного іміджу установи у країні та світі [3, с. 15].

Проблема впровадження вимірювання як оцінки якості та ефективності університетської науки – центральна проблема в діяльності сучасної бібліотеки ВНЗ. Без вирішення цієї проблеми, без відповіді на питання «що вимірювати?» і «як вимірювати?» неможливо окреслити предмет наукометричних досліджень, отже, неможливо вирішити задачу визначення місця та ролі бібліотеки у наукометричній діяльності вищого навчального закладу.

Мета статті – показати активізацію діяльності бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського щодо адаптації науково-педагогічних працівників вищого навчального закладу до реалій цифрового простору, збільшення представництва університетської спільноти в глобальному просторі наукових

комунікацій, зокрема, відмітити новизну та роль бібліотеки у процесах впровадження методів вимірювання університетської науки.

Аналіз досліджень. Наука як об'єкт дослідження цікавила вчених ще з 30-40-х років ХХ ст. Біля витоків сучасного наукознавства стоять Дж. Бернал і Г.М. Добров, які дали визначення терміну наукознавство та сформулювали основні завдання галузі науки [4, с. 25]. Дж. Бернал у своїй книзі «Социальная функция науки» вперше запропонував вважати об'єктом наукового дослідження безпосередньо саму науку [5]. Значну роль у розвиток наукознавства внесли дослідження Д. Прайса, якого називають «батьком наукометрії». Він використовував для вивчення науки кількісні методи [6]. Поява бібліометричного підходу у дослідженні науки на основі аналізу бібліографічної інформації пов'язано з іменем А. Прічарда, який ще у кінці 60-х років ХХ ст. ввів термін «бібліометрія» [7]. Вагомий вклад у створення методології та інструментарію бібліометричного аналізу вніс Ю. Гарфілд, який у 1955 р. висунув ідею про індексування посилань на подані у пристатейній бібліографії публікацій [8]. Це поклало початок ще одному напрямку дослідження науки – індексу цитувань.

Особливого значення для осмислення важливості наукометричних досліджень та бібліометричного аналізу документальних потоків, відображення наукових публікацій в структурі сучасних інформаційних комунікацій набувають дослідження зарубіжних та вітчизняних вчених. На часі питанню впровадження методів вимірювання та ролі бібліотеки щодо вирішення цього питання присвячено чимало робіт, дана тема активно розглядається на наукових конференціях, семінарах, круглих столах, висвітлюється на сторінках фахових видань. Окремі аспекти з даної проблематики розглядали Асеев Г., Бруй О., Колесникова Т., Копанєва В., Костенко Л., Матвєєва О., Назаровець М., Симоненко Т., Ярошенко Т. та багато інших.

Виклад основного матеріалу. Для оцінювання результативності наукової діяльності важливе місце відводиться наукометрії – напрямку досліджень, що займається статистичними дослідженнями структури та динаміки масивів і потоків наукової інформації. вивчає когнітивні комунікації в науці за частотою цитувань наукових робіт та їхніх авторів. Відомі наступні загальні методи, які використовуються в наукометрії: статистичний метод, метод підрахунку числа публікацій, метод «цитат-індексу», метод «контент-аналізу», тезаурусний метод, сленгівний метод.

Практично, всі наукометричні методи мають статистичну природу, проте, виділяється окремий статистичний метод, під яким розуміється метод, який використовує в якості наукометричних індикаторів число вчених, журналів, замовлень на річні комплекти журналів, винаходів та ін. Статистика публікацій і їх цитування дозволяє виявляти закономірності, темпи розвитку науки і відзначати несподівані «прориви». До основних наукометричних показників відноситься індекс цитування – число посилань на публікації вченого у реферованих наукових періодичних виданнях, в т. ч. електронних (міжнародне позначення – SCI). Індекс Гірша (h-index) – базується на кількості публікацій вченого і кількості цитувань цих публікацій за певний період. Індекс запропонований у 2005 р. американським фізиком Хорхе Гіршем з університету Сан-Дієго, Каліфорнія. Використовується у якості альтернативи класичному «індексу цитування» при порівняннях за окремими галузями. Наприклад, h-індекс рівний 10, означає, що вченим було опубліковано 10 робіт, кожна з яких була процитована 10 і більше разів. У науковому світі прийнято вважати, що хороший вчений у галузі фізики володіє h-індексом більше 10. У нобелівських лауреатів h-індекс становить порядку 60 і вище.

Для здійснення бібліометричного аналізу були створені наукометричні бази даних (БД) (Scopus, Web of Science, Ranking Web of Research Centers та ін.). Завдяки міжнародним наукометричним БД стало можливим ввести ряд кількісних критеріїв для оцінки стану науки в цілому і окремих її галузей, а також оцінити внесок різних країн в загальносвітовий прогрес, здійснювати дослідження публікаційної активності та цитованості авторів наукових праць.

Порівняно новий підхід у дослідженні науки сформувався в рамках наукознавчих досліджень у процесі створення бібліографічних даних – бібліометрія, пов'язаного з кількісним вивченням документопотоків, доводиться на початок ХХ ст.

Назва «бібліометрія» походить від грецьких слів (biblion – книга та metron – міра. Оксфордський словник визначає бібліометрію (bibliometrics) як галузь бібліотекознавства, пов'язану із застосуванням математичного та статистичного аналізу в бібліографії та стверджує, що бібліометрія побудована на статистичному аналізі книг, статей та інших публікацій [9].

Сьогодні бібліометрія сприймається як комплекс кількісних методів вивчення потоку наукових документів, і як наукова дисципліна, що вивчає документи на основі кількісного аналізу первинних та вторинних джерел інформації за допомогою формалізованих методів з метою отримання даних про ефективність, динаміку, структуру та закономірності розвитку досліджуваних галузей [10].

До методів бібліометрії відносять: аналіз цитування (метод статистичного аналізу бібліографічних посилань); аналіз реферативних журналів; аналіз кількісних характеристик первинних документів; кількісний аналіз публікацій окремих авторів та їх цитування; кількісний аналіз публікацій вчених; ; теоретичні питання дослідження закономірностей росту, старіння рангового розподілу наукових документів; контент-аналіз наукових документів; інші питання з розповсюдження наукових документів [11].

Бібліометрія включає бібліометричні, статистичні та експертні оцінки. Бібліометричні показники, такі як кількість публікацій, їх цитованість, імпаکت-фактор наукового журналу, в якому опубліковано статтю та ін., широко використовуються у якості критеріїв оцінки наукових досліджень.

Ще у 2010 р. Джон МакКолл, європейський директор із партнерства RLG/OCLC Research, рекомендував науковим бібліотекам підвищити свою роль в усіх напрямках з підтримки наукових досліджень, у т.ч. забезпечувати експертизу в бібліометрії. Бібліометричний підхід до дослідження науки використовує вторинну інформацію про публікації, що міститься в різних базах даних, бібліотечних каталогах, бібліографічних покажчиках. Ця інформація має велике значення для вивчення перспектив розвитку тієї чи іншої галузі, виявлення найбільш активних авторів і організацій. Об'єктами вивчення бібліометричного аналізу науки є публікації, згруповані за різними ознаками (сегменти документопотока, мікропотоки): авторам, журналам, тематичними рубриками, країнам тощо.

Залученими до процесів вимірювання є бібліотеки ВНЗ, що пов'язано з тією інноваційною конвертацією, що відбувається з бібліотеками в наші дні. Так, нові, нелінійні джерела інформації лімітують всю діяльність бібліотечного інституту в іншому ключі, примушуючи актуалізувати первинні функції пошуку, аналітико-синтетичної обробки, триангулювання та іншого інформаційних даних. У цьому контексті бібліометрія чи не здається нам чужою, нав'язаною бібліотекам стратегією їх зростання і розвитку, але стає органічним витком їх первинного позиціонування як осередку інформаційних даних, а також особливостей координування в них. Таким чином, бібліометрія в цілому (і бібліометричні дані зокрема) представляються органічним витком розвитку галузі, співзвучним з початковим позиціонуванням бібліотечного інституту в якості кумулятивної складової, інформаційного осередку, який побутує на пропорційно з розвитком людського соціуму [12, с. 71].

Системна діяльність із моніторингу та відстеження тенденцій розвитку української науки взагалі, або її окремих галузей здійснюється лише невеликою кількістю вітчизняних наукових бібліотек. Лідером цього напрямку, безумовно, слід вважати відділ бібліометрії та наукометрії НБ України ім. В. Вернадського. Проект НБУВ «Бібліометрика української науки» (<http://www.nbuv.gov.ua/bpnu/>) представляє собою інформаційно-аналітичну систему із надання суспільству цілісної картини стану вітчизняного наукового середовища на основі створених ученими в системі Google Scholar бібліометричних профілів. Проект функціонує на засадах конвергенції зі світовими системами, може слугувати джерельною базою для отримання даних у ході експертного оцінювання результатів професійної діяльності як окремих науковців і дослідницьких колективів, так і періодичних видань [13].

Google Scholar (Академія) – науковий сегмент Інтернет-гіганта Google, який також можна віднести до міжнародних науко метричних БД, який забезпечує для авторів простий спосіб відслідковування посилань на свої статті. Реалізуючи гасло: «Стоячи на плечах гігантів»

Google Scholar відає належне вченим, які зробили вклад у розвиток науки і забезпечили основу для нових відкриттів та досягнень. Google Scholar некомерційна міжнародна бібліометрична платформа, покриває всі джерела з Scopus і WoS і додатково включає менш якісно контрольовані колекції наукових публікацій з різних типів веб-документів (системою індексуються ті документи, які не пройшли належну експертну оцінку (рецензування)). Робот Google Scholar відвідує тільки ті сайти, які стосуються науки, збирає у свій індекс інформацію про місцезнаходження і зміст наукових робіт. Google Scholar включає публікації, опубліковані в журналах, які зберігаються в репозитаріях, розміщені на сайті установи, вченого.

Мета наукометричних та бібліометричних досліджень – дати об'єктивну картину розвитку наукового напрямку, оцінити його актуальність, потенційні можливості, закони формування інформаційних потоків і поширення наукових ідей, підвищення бренду науковця та рейтингу університету.

Підвищення рейтингу ВНЗ спонукає до зміни принципів підходів у висвітленні результатів наукових досліджень, адже саме через публікації наукові розробки та дослідження можуть стати відомими у світі, зацікавити світову наукову спільноту, відкрити шлях до отримання грантів. Тому найпростішим шляхом є розміщення наукових публікацій у міжнародних авторитетних виданнях, що входять до наукометричних БД.

Сьогодні вчений усвідомлює, що наукові публікації є не тільки формальною вимогою для отримання наукових ступенів та вчених звань, а базовим показником, що відображає його наукову діяльність. Наукові публікації мають бути помітними, а отже цитованими. Світова університетська бібліотечна практика підтверджує, що в останні роки найбільш трендові послуги пов'язані із підтримкою наукових досліджень. Нові сервіси потребують інноваційних змін і надають університетській бібліотеці нових рис, якими є: зміщення вектора уваги бібліотек до пріоритетності надання послуг автору-вченому; активне партнерство бібліотек на всіх стадіях життєвого циклу наукового дослідження: від інформування та надання доступу до документів, розповсюдження, аналіз та оцінки результатів досліджень [14]. Бібліотека сприяє підвищенню рейтингу ВНЗ та формуванню бренду вченого

Інформаційно-бібліотечний сервіс [15] перебуває у постійному інноваційному розвитку і вдосконаленні, сприяє науковій діяльності ВНЗ та включає:

- забезпечення інформаційної підтримки науково-дослідницької діяльності;
- впровадження у практику діяльності нові моделі наукової комунікації (репозитарії, видавництво е-журналів, освітні платформи та ін.);
- інтеграція результатів наукових досліджень до світових БД науково-технічної інформації (повнотекстові, реферативні, наукового цитування);
- моніторинг, аналіз і діагностування рівня видимості й впливовості результатів наукових досліджень ВНЗ та його періодичних видань у світовому науковому інформаційному просторі;
- допомога науковцям у створенні (упорядкуванні) авторських профілів у БД Scopus, Google Scholar, у бібліографічних менеджерах та спеціалізованих соціальних мережах, реєстрах ідентифікаторів автора ResearcherID та ORCID;
- рекомендації щодо вдосконалення редакційних політик періодичних видань ВНЗ відповідно до міжнародних стандартів;
- аналіз відповідності періодичних видань ВНЗ вимогам наукометричних та реферативних БД;
- укладання інтерактивних предметно-орієнтованих списків відповідно до напрямів діяльності університету: наукових журналів відкритого доступу; журналів за метриками SNIP (Scopus) та JCR (Web of Science);
- створення он-лайн показників на основі даних Scopus: авторського (із кількістю документів, h-index); публікацій вчених (з кількістю цитувань); журналів, в яких опубліковані статті вчених ВНЗ;
- збирання, упорядкування та систематичний аналіз інформації з БД «Публікаційний профіль університетської науки» щодо публікаційної активності авторів (бібліографічний опис

монографій, дисертацій, авторефератів дисертацій, статей із наукових журналів, докладів на конференціях та ін.) та їх наукової метрики;

- створення відеороликів і тематичних відеороликів з підтримки наукових досліджень;
- аналіз інформаційних потреб учених та рівня їх задоволення шляхом проведення соціологічних дослідницьких розвідок (експрес-опитувань, міні-анкетувань, опитування-інтерв'ю) та теоретично-прикладних досліджень;
- навчання вчених різним аспектам інформаційного пошуку, роботі зі світовими БД наукового цитування, соціальними науковими мережами та ін.;
- проведення бібліометричних досліджень щодо різних аспектів публікаційної активності науковців ВНЗ та ін.

Важливе значення у діяльності бібліотеки набуває впровадження бібліометричних сервісів, питання вимірювання в бібліотеці та вплив на оцінку і якість роботи навчального закладу та власне бібліотеки.

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського визначається своїми науковими здобутками та потужним науково-педагогічним потенціалом. Ефективно працюють наукові школи, які започатковані корифеями національної науки, щорічно захищаються докторські і кандидатські дисертації, публікуються монографії та наукові статті, зареєстровані і виходять фахові збірники наукових праць. Щорічно на базі університету проводяться міжнародні конгреси, наукові конференції та семінари [16, с.11].

Впроваджуючи в роботу нові форми і методи, поєднуючи традиційні та електронні ресурси, індивідуальні та корпоративні методи роботи, університетська бібліотека здійснила масштабне коло завдань з інформаційного забезпечення наукових працівників, провела цикл заходів, спрямованих на допомогу науково-дослідній діяльності університету.

Питання забезпечення вчених необхідними потужними вітчизняними та світовими інформаційними ресурсами, сприяння інтеграції наукових публікацій та збільшення рівня представництва університетської науки у міжнародному інформаційний просторі становить стратегічно важливий напрям діяльності бібліотеки. За умов інформатизації суспільства та реформування вищої школи відбуваються суттєві зміни та активізація не лише інформаційного ресурсу, а й всього потенціалу бібліотеки, максимальне наближення її до потреб і сподівань користувачів.

Якісні зміни, які на часі відбуваються у бібліотечно-інформаційному середовищі, характеризуються загальними тенденціями, пов'язаними з: широким розповсюдженням електронних ресурсів; впровадженням та розвитком нових інформаційних технологій, підвищенням вимог до послуг. Бібліотека швидкими кроками просувається до того, щоб рівень наданих нею послуг відповідав європейським стандартам, активно розвиває новий напрям діяльності, бере на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень вчених університету. У бібліотеці започатковано комплекс електронних послуг, спрямованих на забезпечення інформаційних потреб наукових співробітників, аспірантів, викладачів та студентів, впроваджуються нові цифрові послуги із супроводу університетської науки, здійснюється адаптація та інтеграція університетської науки до міжнародного наукового інфопростору, вимірювання впливу та видимості результатів наукових досліджень ВНЗ. Акценти університетської бібліотеки направлені на популяризацію ідей відкритого доступу, побудову загальнодоступних архівів наукової інформації, підвищення вебметричного рейтингу університету.

Одним із шляхів підвищення міжнародного рейтингу університету (науковців) є розміщення наукового доробку вчених та молодих науковців в Інституційному репозитарії, який є джерелом забезпечення вільного доступу до публікацій наукових працівників університету. Інституційний репозитарій надає вільний доступ до фондів електронних видань бібліотеки. Інституційний репозитарій університету формується виключно на базі відкритого програмного забезпечення Dspace, що дозволяє збирати, зберігати і поширювати контент. За своєю суттю Dspace – це електронна бібліотека, перевагою якого відкрита ліцензія, кросплатформенність та повнотекстовий пошук.

Підвищення рейтингу університету спонукає до зміни принципових підходів у висвітленні результатів наукових досліджень, адже саме через публікації наукові розробки та дослідження можуть стати відомими у світі, зацікавити світову наукову спільноту, відкрити шлях до отримання грантів. Активно наукові публікації вчених університету відображаються в Інституційному репозитарії, архіві наукових публікацій.

Сьогодні науковець усвідомлює, що наукові публікації є не тільки формальною вимогою для отримання наукових ступенів та вчених звань, а базовим показником, що відображає наукову діяльність кожного науково-педагогічного працівника. Наукові публікації мають бути помітними, а отже цитованими. Тому найпростішим шляхом є розміщення наукових публікацій у міжнародних авторитетних виданнях, що входять до наукометричних баз. Редакційна політика спрямована на підвищення авторитетності фахових збірників, піднесення їх рівня відповідно до Могілянського протоколу та наукових світових стандартів. А це, насамперед, академічна чесність авторів публікацій, залучення до рецензування широкого кола фахових рецензентів не лише України, але і зарубіжних.

На формування наукового рейтингу вченого впливає: загальна кількість публікацій; індекс цитування праць; індекс Гірше; імпаکت-фактор журналу, в якому роботи опубліковані; кількість отриманих грантів, стипендій, премій; участь у міжнародній співпраці; участь у редколегіях наукових журналів; вебметричний рейтинг.

Дуже важливо, щоб видання було помітним і популярним серед науковців. Для цього у планах університету створення сайтів наукових збірників, оптимізація розміщення на сайті інформації про публікації таким чином, щоб вони стали легкодоступними для пошукових систем Інтернету та могли бути прочитані, а, отже, і процитовані широким колом як українських, так і зарубіжних науковців. Першочергове завдання вбачаємо в тому, щоб фахові збірники увійшли до якомога ширшого кола реферативних та наукометричних баз наукової літератури, а у перспективі – до бази Scopus.

Вагомим джерелом інформації виступає сайт бібліотеки, який є інтерактивним інструментом з надання інформаційних послуг користувачам, просування електронних ресурсів, організації доступу до них, надання різних продуктів та послуг. Основними серед них є: інформаційно-бібліографічний сервіс «Віртуальна довідка»; «Джерела наукової інформації»; «Наукові реферативні огляди». Структуру розділу «Сайти для науковців» обладнано меню навігації: наукометрія; відкритий доступ (Інституційні репозитарії); спеціальні архіви дисертацій та авторефератів; інтелектуальна власність; портали наукової періодики; перевірка на плагіат. У свою чергу, на допомогу науковцям на сайті бібліотеки розміщено презентацію версію у вигляді google-презентації «Індекс цитування. Імпаکت-фактор. Наукометричні БД. Міжнародний науковий рейтинг ВНЗ та шляхи його підвищення» [17, с. 15].

На черговому засіданні вченої ради було піднято питання актуалізації оприлюднення результатів науково-дослідної роботи викладачів університету. Ухвалою Вченої ради на бібліотеку покладено завдання: організувати спеціальні тренінги, семінари за участю провідних спеціалістів, інформувати науковців університету з питань міжнародної наукометрії з метою підвищення рейтингу викладачів через електронні ресурси індексування. Бібліотека взяла на себе відповідальність за поширення результатів наукових досліджень вчених університету у світовому інфопросторі. Перебудовуючи власну діяльність на максимальний розвиток сервісів із підтримки наукових публікацій, освітянська книгозбірня надає допомогу з інтегрування публікацій у світові БД, інформує про умови публікацій, про систему наукометричних показників тощо.

Для наукових працівників університету проведено міні семінари-тренінги з базових питань інформетрії, зокрема бібліометрії. Створення та підтримка в активному стані наукових профілів в онлайн мережі – запорука зростання наукової впливовості.

Працівники бібліотеки проводять індивідуальні та групові заняття з інформаційної культури та надають консультації з культури публікації (оформлення наукових статей, списків літератури), консультації щодо реєстрації та практично допомагають зареєструватися у наукометричних БД (Google Scholar, Scopus) та міжнародній наукометричній БД даних «Index

Сорепнісус», створюють профілі вченого, профілі університету, кафедр та наукових фахових видань у «Бібліометриці української науки», надсилають списки щодо активізації авторських профілів та їх корегування, створюють відео ролики, презентації з бібліографічної культури, бібліометрики, знайомлять вчених університету з особливостями інтеграційних процесів з метою покращення розвитку публікаційної активності та цитування наукових публікацій. Систематично ректорату подаються аналітичні матеріали про співробітників університету, які мають профілі, перелік високо цитованих вчених (з індексом Гірше більше 5), відомості про бібліометричні показники ВНЗ України, м. Вінниці та зокрема педагогічних вищих навчальних закладів та інше.

Висновок. Наукометричні дослідження та бібліометричні технології – важливий пріоритетний напрям діяльності бібліотеки ВНЗ. Саме бібліотека повинна освоїти функції навігації в світових наукометричних системах, взяти на себе методичне забезпечення робіт з представлення в них доробку ВНЗ, підвищення його видимості в системі наукових комунікацій, а також підготовку для ректорату інформаційно-аналітичних матеріалів бібліометричного спрямування [18, с.7].

Науковці Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського значно активізували роботу щодо відображення своєї діяльності у наукометричних БД та зареєструвалися в інформаційно-аналітичній системі («Бібліометрика української науки» в середовищі Google Академія), що містить інформацію про публікаційну активність і цитованість їхніх праць, активно публікуються в наукометричній БД Scopus.

Концепція діяльності бібліотеки ВНЗ вбачається у напрямі інформаційно-аналітичного моніторингу та бібліометричного аналізу системи документальних комунікацій університету, створення передумов для представлення науковців у міжнародних реферативних базах і пошукових системах (Scopus, Web of Science, Google Scholar та ін.), сприяння впровадженню наукових періодичних видань до міжнародних баз даних тощо [19, с. 24].

Бібліотека, надаючи інформаційну підтримку навчальній, науковій та виховній діяльності, прагне бути активним партнером на всіх стадіях життєвого циклу наукових досліджень вчених університету, сприяє підвищенню рейтингу вищого навчального закладу, трансформації бібліотеки з елементу дослідницької інфраструктури в учасника науково-освітньої роботи, підвищенню її статусу в університеті.

Список використаних джерел

1. Симоненко Т. Наукова декларація – вимога часу / Т. Симоненко // Вісник Книжкової палати. – 2017. – №1. – С.26-28].
2. Давыдчук А. В. Применение библиометрических данных в библиотечной практике / А.В. Давыдчук // Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи : Інтернет конференція, 6–10 червня 2017 р., м. Харків / НБ ХНУРЕ. – Режим доступу: <http://openarchive.nure.ua/handle/document/3670>. (Дата звернення: 30.07.2017). – Назва з екрану.
3. Сербін О. Аспекти формування та вдосконалення сучасної бібліотечної освіти / О.Сербін, Т. Ярошенко // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 8. – С. 12-15.
4. 25 Наукометрія: методологія та інструментарій / Л. Костенко, О. Жабін, О. Кузнецов, Є. Кухарук, Т. Симоненко // Вісник Книжкової палати. – 2015. – №9. – С. 25–29.
5. Bernal J. D. The social function of science. – London, 1939. – 482 p.
6. Price D. de Solla A general theory of bibliometric and other cumulative advantage processes // Journal of the American Society for information science. – 1976. – № 5-6. Vol. 27 –P. 292–306.
7. Prichard A. Statistical bibliography of bibliometrics? // Journal of documentation. –1969. – № 4 Vol. 25. – P. 348–349.
8. Garfield E. Citation indexes for science. A new dimension in documentation through association of ideas // Science. – 1955. – № 3159. Vol. 122. – P. 108–111.

9 Bibliometrics [Електронний ресурс] // Oxford English Dictionary. – Режим доступу: <https://www.oed.com/view/Entry/241665?redirectedFrom=Bibliometrics#eid>. (Дата звернення: 30.07.2017). – Назва з екрану.

10. Фокеев В.А. Библиографическая наука и практика : терминологический словарь / В. А. Фокеев. – СПб. : Профессия, 2008. – 272 с.

11. Бережняк О. Бібліометрія як метод аналізу стану книговидання [Електронний ресурс] / Олена Бережняк // Адаптація завдань і функцій наукової бібліотеки до вимог розвитку цифрових інформаційних ресурсів : матер. міжнар. гонф. 08 жовт. 2013. – Режим доступу: <http://conference.nbuv.gov.ua/site/reports/id17> (Дата звернення: 30.07.2017) – Назва з екрану.

12. Галявиева М.С. Библиометрия – новое направление работы библиотек университетов Европы / М. С. Галявиева // Библиосфера. –2012.. –№ 5. – С.71–78.

13. Колесникова Т. О. Університетська наука: бібліометричні дослідження [Електронний ресурс] / Т. О. Колесникова, О. В. Матвеева // Сучасні проблеми діяльності бібліотек в умовах інформаційного суспільства : матеріали міжнар. наук.-практ. конференції, 10-11 вересня 2015 р., Львів. – Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2015.

14. Колесникова Т. Бібліотека ВНЗ: відповідальність за поширення результатів наукових досліджень / Тетяна Колесникова // Вища школа. – 2014. – № 4 (118). – С. 7–26. – Режим доступу: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/2416>. (Дата звернення: 30.07.2017). – Назва з екрану

15/ Колесникова Т. О. Цифрові сервіси бібліотек ВНЗ із забезпечення розвитку науки / Т. О. Колесникова // Бібліотеки ВНЗ України у процесі імплементації Закону «Про вищу освіту» та інформатизації суспільства : матер. Всеукр. наук.-практ. конф., Ів.-Франківськ, 16-19 червня 2015 р. – Івано-Франківськ : НТБ ІФНТУНГ, 2015. – С. 147–160. – Режим доступу: <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/handle/123456789/3907>. (Дата звернення: 30.07.2017).

16. 1. Білоус В.С. Університетська наука у міжнародному інформаційному просторі / В.С. Білоус, Н.І. Лазаренко, А.М. Коломієць // Матеріали XVI Міжнародної науково-практичної конференції «Макаренкознавчий вимір актуальних питань соціальної адаптації особистості» та Всеукраїнських науково-практичних семінарів «Управлінська майстерність керівника навчального закладу», «Управління проектами у сфері науки освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та виробництві» (м. Полтава, 13-14 березня 2017 р.) : [тези] / за ред. проф. М.В. Гриньової. – Полтава, 2017. – С.11-12.

17. Білоус В. С. Адаптація бібліотеки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського до реалій цифрового простору / В.С. Білоус // Бібліотека університету на новому етапі розвитку соціальних комунікацій: Міжнародна науково-практична конференція, 1-2 грудня 2016 р., Дніпропетровський національний університет залізничного транспорту імені академіка В. Лазаряна. – С. 13–18.

18. Копанєва В. О. Наукометрія у вищому навчальному закладі // Вимірювання в бібліотеках: оцінка ефективності та якості роботи Наукова бібліотека ХНУРЕ з 6 по 10 червня 2017 року. – Режим доступу: <http://lib.nure.ua/conf/category>. (Дата звернення: 30.07.2017). – Назва з екрану.

19. Назаровець М. Служба інформаційного моніторингу як структурний підрозділ сучасної академічної бібліотеки / М. Назаровець // Вісник Книжкової палати. – 2016. – № 8. – С.24–26.

Bilous V.S., library Director Vinnitsia State M. Kotsiubynskyi Pedagogical University
Scientometric and bibliometric studies – the priority direction
of the university library activity

The article reflects the innovative activities of libraries of Vinnytsia State Mykhailo Kotsiubynskyi Pedagogical University. The attention is focused on the experience of the University Library, as an active partner in the life cycle stages of research scientists of the University. The issue of expanding library services due to the application of bibliometric methods of research. Noted the novelty and the role of the library in the process of increasing the representation of scientists of University in the global space of science

communication, introduction scientometric methods. The practicability of deployment of work on scientometrics and bibliometry on the basis of the University library.

Keywords: *innovations in the library, electronic resources, Institutional repository, information communications, digital space, scientometric, bibliometric, bibliometric profiles, Google Scholar, library of Vinnytsia Pedagogical University.*